

Philippe de Rémi, seigneur de Beaumanoir (1210 – 1265 körül) a XIII. századi francia irodalom egyik leginnovatívabb alakja. Bár két nagy terjedelmű, összesen 16 ezer soros regénye (*La Manekine*, *Jehan et Blonde*) számos kritikai kiadást megért, Rémi legalább ugyanennyire jelentős költői tevékenysége mindaddig csak elvétve került a tudományos érdeklődés középpontjába. Pedig Philippe középkori francia irodalomhoz való hozzájárulása kifejezetten jelentős: a « rövid költeményei », ahogyan a legelső kiadói nevezik a verseit a századfordulón, a kézirati hagyományban a két nagy regény, és egy harmadik, anonim prózai mű, a *Roman du Hem* között helyezkednek el. Nyolc, műfaját tekintve különböző versről van szó, amelyek mindegyike az író formabontó és újító ízléséről árulkodik: bizonyos lírai formák újragondolásán túl (szerelmi *salutatio*, lírai dal, fabula, allegorikus mese) Philippe-hez köthetőek az ófrancia « költői nonszensz » legelső fennmaradt versei ; a *Fatrasies* és *Resveries* című művei leginkább a szürrealisták, többek között Georges Bataille figyelmét keltették fel a XX. század első felében.

Disszertációnk keretében az első kéziratban (Paris, BnF, ms. fr. 1588) található költői korpuszsal foglalkozunk, amely nyolc, viszonylag terjedelmes verset tartalmaz : *Salus d'Amours*, *Conte d'Amours*, *Conte de fole larguesce*, *Oiseuses*, *Lai d'Amours*, *Ave Maria*, *Fatrasies*, *Salus á refrains*. Ezek a költemények kivételes műfaji és formai változatosságot mutatnak : két szerelmi *salutatio*-n kívül egy, az udvari irodalmi hagyományba illeszkedő mesével, egy fabulával, egy szerelmi dallal, egy imával, valamint egy részleges és egy teljes „költői nonszensz” verssel találkozhatunk. A verseknek a kéziratban belüli sorrendje egyfajta szerkesztési logikának felel meg, és a megrendelő vitathatatlan kompilációs szándékáról árulkodik, aki minden bizonnyal családi vagy szakmai ágon kötődött a Rémi-famíliához. Ennek megfelelően a Paris, BnF, ms. fr. 1588-ban található írások sorrendje nem pusztán egyazon költő különálló műveinek véletlenszerűen elrendezett gyűjteménye, hanem egy műfaji, szemantikai és formai szempontok alapján gondosan megtervezett együttese.

Dolgozatunkban törekszünk bemutatni, hogy Philippe de Rémi-Beaumanoir költészetét nem pusztán az általa örökölt hagyomány továbbvivőjeként érdemes a középkorász nyelv-és irodalomtudománynak számon tartania, hanem a XIII. századi észak-franciaországi vernakuláris irodalom egyik leginnovatívabb, művei nyelvi és irodalmi értékét tekintve pedig egyik legtekintélyesebb alkotójaként. Verseiben nem csupán összehangolt szemiotikai, nyelvi és szemantikai elmozdulást gyakorol a korabeli referenciaművekhez képest, hanem hozzájárul az alakzatok, formai jegyek és nyelvi kifejezésmód merőben újfajta felhasználásához is. Philippe de Rémi így az új irodalmi műfajok születésének kezdeményezője és kulcsfontosságú alakja; annak a folyamatnak a meghatározó alakja,

amelyben a román hagyományokat és az udvari irodalmi hagyományt részben új műfajok váltják fel. Paul Zumthor szavaival¹ ezek a költők „belülről igyekeznek megmenteni a régi költészetet úgy, hogy (...) közben a regiszterek közötti játékból új élvezetet merítenek (...)”. Beaumanoir műveinek számos korabeli imitációja, próza-adaptációja, valamint a szürrealisták (André Breton, Michel Leiris) általi felfedezése mind rövid-, mind hosszútávon bizonyosságot tesz ennek az egészen egyedi irodalmi értékkel bíró költészetnek a századokon átívelő aktualitásáról.

---

¹ Zumthor, P., ‘Fatrasie et coq-à-l’âne (de Beaumanoir à Clément Marot)’, in : *Fin du Moyen Âge et Renaissance. Mélanges de philologie française offerts à Robert Guette*, Anvers, De Nederlandsche Boekhandel, 1961, pp. 5 – 18, itt p. 15.